

PÅTEGNINGSARK

Riksadvokatembetet
Postboks 8002 Dep
0030 Oslo

Dok nr 01,12

13313501 68/17-63/PEO009

24. februar 2017

TRUDE HARRIET LARSEN DREVLAND, F. 27.05.1947, M.FL. – KLAGE OVER HENLEGGELSE

Sendes med vedlegg Hordaland statsadvokatembeter.

Politiet opprettet 27. mai 2015 en såkalt undersøkelsessak mot daværende ordfører i Bergen Trude Drevland, havnedirektør Inge Tangerås og reder Torstein Hagen på bakgrunn av opplysninger om mulig korrupsjon. Saken mot Drevland ble først henlagt av politiet 1. juni s.å., men etterforskning senere iverksatt etter ordre fra førstestatsadvokat Eirik Stolt-Nielsen 31. august 2015.

Ved påtegning 14. juni 2016 innstilte politiet på korrupsjonstiltale mot Drevland og Tangerås, mens saken ble foreslått henlagt for Hagen. Statsadvokaten besluttet 16. desember s.å. å henlegge saken mot alle tre etter bevisets stilling.

Henleggelsen ble påklaget av Bengt Erik Waldow 3. januar d.å , med supplerende merknader 6. s.m., og av Kåre Olsen 27. s.m. Det er gjort gjeldende at statsadvokat Ellen Cathrine Greve, som traff henleggelsesbeslutningen, var inhabil til å behandle saken, og bedt om at riksadvokaten vurdere denne på nytt.

Riksadvokaten behandler først spørsmålet om Waldow og/eller Olsen har klagerett.

Klagerett for andre enn sakens parter, forutsetter rettslig klageinteresse, jf. straffeprosessloven § 59a annet ledd nr. 2. Bestemmelsen gir klagerett for fornærmede og andre som direkte har lidd skade, og for organisasjoner når det gjelder anmeldelser som det ligger innenfor organisasjonens formål å foreta, jf. Ot.prp. nr. 53 (1995-1996) s. 12.

Bengt Erik Waldow er advokat, men klagen er fremsatt på egne vegne, ikke for en klient eller som representant for en organisasjon. Han har ingen tilknytning til partene eller saken ut over at han er registrert som anmelder etter en henvendelse til politiet 27. mai 2015, og for øvrig har vist et sterkt engasjement. Status som anmelder, uten at en selv er fornærmet eller på annen måte direkte berørt av saken, gir i utgangspunktet ikke klagerett. Det gjør heller ikke et sterkt personlig engasjement. Etter riksadvokatens syn er det heller ikke andre forhold ved denne saken som tilsier at Waldow har klagerett. Det samme gjelder for Kåre Olsen, som etter det opplyste ikke har noen tilknytning til saken.

Klagene skal etter dette i utgangspunktet avvises. Riksadvokaten finner likevel grunn til å ta saken opp til behandling i kraft av det alminnelige overordningsforholdet, i første rekke for så vidt gjelder anførselen om inhabilitet.

Det er anført at førstestatsadvokat Eirik Stolt-Nielsen var inhabil, og at det medfører inhabilitet for samtlige statsadvokater ved embetet, herunder Ellen Cathrine Greve, som traff beslutningen om henleggelse. Riksadvokaten vurderer først om førstestatsadvokaten var inhabil.

Det rettslige grunnlaget for vurderingen er straffeprosessloven § 60 første ledd annet punktum, og spørsmålet er om det foreligger "særegne forhold [...] som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet".

Som grunnlag for inhabilitet er det for det første vist til at førstestatsadvokaten er bror til tidligere byrådsleder i Bergen for Høyre, Ragnhild Stolt-Nielsen. Hun var byrådsleder da Drevlands og Tangerås' Veneziareise fant sted. Etter riksadvokatens syn er dette ikke en inhabilitetsgrunn slik denne saken ligger an. Ragnhild Stolt-Nielsen gikk av som byrådsleder høsten 2014 og har etter det opplyste ingen privat omgang med Drevland. En er heller ikke kjent med andre forhold som tilsier at hun har en særlig interesse i sakens utfall. Førstestatsadvokaten har ikke selv noen tilknytning til partiet Høyre.

Klagerne har videre vist til uttalelser fra Stolt-Nielsen gjengitt i Bergens Tidende.

Den ene uttalelsen skal være gitt i forbindelse med et intervju/samtale med avisen 17. august 2015, men som først ble gjengitt i en artikkel 4. januar d.å. Fra artikkelen hitsettes:

"I et annet intervju samme måned, som ikke har vært publisert tidligere, spurte BT hvordan Stolt-Nielsen så på at etterforskningen av ordføreren i første omgang ble henlagt etter én dag.

– Det at Trude Drevland har mottatt gaver fra skipsrederen er helt utvilsomt. Det har hun vært ganske tydelig på selv. Hun har også sagt nei til gudmorgaven - dette har jeg bare fra BT - og besørget en gave til rusmiddelomsorgen her i byen som var ganske stor. Det taler for at hun faktisk har sagt fra seg de tingene som ville gå rett til henne, i alle fall slik jeg ser det, sa Stolt-Nielsen.

Trude Drevland takket først ja til et påspandert cruise for to personer mellom Istanbul og Venezia til en verdi av 100.000 kroner, men avlyste senere turen.

Stolt-Nielsen understreket at det måtte bli opp til politiet å vurdere forholdet mellom Drevland og rederen, men la til:

– Det er jo ikke helt uvanlig, etter det jeg vet - jeg er tross alt vestlending som har vokst opp på en skipsbyggerplass - at gudmødre får gaver og deltar på stabelavløsning og kjølstrekking. Det kjenner jeg til. Det i seg selv er ikke spesielt oppsiktsvekkende, slik jeg ser det, sa Stolt-Nielsen.

Han sa også at «en skal være litt forsiktig» med å antyde en sammenheng mellom gavene til Drevland og tjenester hun har gjort for rederen."

Da intervjuet/samtalen fant sted, forelå det ingen sak mot Drevland til behandling i politiet eller hos statsadvokaten. Undersøkelsessaken mot henne ble som nevnt henlagt 1. juni 2015, og henleggelsen var ikke påklaget. Fristen for å klage var utløpt. Videre var dette i tid før Bergens Tidendes omtale av saken i slutten av august, hvor det fremkom en rekke nye opplysninger som ledet til at Stolt-Nielsen beordret ny etterforskning, se nedenfor. Vurdert på denne bakgrunn er det etter riksadvokatens syn klart at ovennevnte uttalelse ikke gjør førstestatsadvokaten inhabil.

Klagerne har videre vist til en uttalelse gjengitt i Bergens Tidende 31. august 2015 etter at Stolt-Nielsen hadde beordret etterforskning samme dag. Førstestatsadvokaten skal bl.a. ha uttalt at det neppe er tilfeldig at saken "kommer opp nå" to uker før lokalvalget. Waldow skriver om dette i klagen 3. januar d.å. på s. 2:

"[...] Stolt-Nielsen har kommet med uttalelser til BT i forbindelse med at politimesteren bad statsadvokaten gjøre en vurdering av henleggelsen. Til BT sier han at han neppe tror det er tilfeldig at saken kommer opp kort tid før valget – altså insinuerer han at det er politiske, og ikke faglige vurderinger, som ligger til grunn for at politiet gjenopptok saken. Dette reiser tvil om hvorvidt han vil gå inn i saken på en måte som sikrer at saken behandles med den grundighet og det arbeid som er nødvendig. [...]"

Etter riksadvokatens oppfatning er det ingen rimelig grunn til å forstå uttalelsen slik. Etter at det i Bergens Tidende 29. august 2015 fremkom en rekke nye opplysninger, ba Stolt-Nielsen politiet vurdere å iverksette etterforskning. Det ble ikke gjort, og 31. august 2015 tok daværende kst. politimester John Reidar Nilsen kontakt med Stolt-Nielsen og ba ham vurdere om det er grunnlag for å gjenoppta etterforskningen (dok. 10.01.12). Samme dag ga førstestatsadvokaten ordre om etterforskning. Det var således ikke politiet som tok initiativet til å se på saken på nytt, og uttalelsen kan følgelig ikke forstås som en kommentar til at "politiet gjenopptok saken". Uttalelsen fremstår snarere som en merknad til avisens valg av tidspunkt for å gå ut med nye opplysninger i saken. Etter vårt syn burde førstestatsadvokaten avstått fra en slik kommentar, idet påtalemyndigheten bør være forsiktige med denne type spekulasjoner, ikke minst i en politisk kontekst. Men lest i sin rette sammenheng kan uttalelsen vanskelig sies å være egnet til å svekke tilliten til at førstestatsadvokaten kan opptre upartisk i straffesaken.

Til støtte for at Stolt-Nielsen var inhabil er det endelig anført at han var involvert ved henleggelsen av undersøkelsessaken mot Drevland 1. juni 2015. Det heter i klagen fra Waldow 3. januar d.å. at "for allmennheten må det ha sett påfallende ut av førstestatsadvokaten grep inn for å "legge død" den ene av tre saker som hadde ødeleggende kraft for Høyres valgkamp."

Det medfører ikke riktighet at Stolt-Nielsen grep inn på det stadiet av saken eller at han var involvert i beslutningen om henleggelse. Han ble orientert om saken i tråd med et generelt pålegg om at statsadvokaten skal varsles i saker der det er stor medieomtale.

Riksadvokaten konstaterer etter dette at det ikke foreligger "særegne forhold" som enkeltvis eller samlet er egnet til å svekke førstestatsadvokatens upartiskhet, og han var derfor ikke inhabil. Det er følgelig ikke nødvendig å vurdere spørsmålet om avledet inhabilitet, men det er på ingen måte gitt at Greve ville vært inhabil om konklusjon foran var motsatt.

Beslutningen om henleggelse er dermed truffet av habil statsadvokat. Som redegjort for ovenfor har ingen av klagerne klagerett, og hovedregelen er at klagen skal avvises. Med dette som utgangspunkt behandles ikke selve henleggelsesbeslutningen. Med andre ord er riksadvokatens konklusjon som følger: Anførlene om inhabilitet har ikke ført frem, utover dette blir klagen å avvise.

Underretning bes gitt til klagerne, herunder om at riksadvokatens vedtak ikke kan påklages.

RIKSADVOKATEMBETET, POSTBOKS 8002 DEP, 0030 OSLO

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Tor-Aksel Busch'. The signature is fluid and cursive, with a large initial 'T' and 'B'.

Tor-Aksel Busch

Per Eirik Vigmostad-Olsen
statsadvokat